

Czarne konklawe.

Konklawe — to wybór papieża, białego papieża rzymskiego. Ale jest jeszcze jeden „papież“, czarnym zwany: to generał Jezuitów. A ceremoniał obioru nowego generała przez delegatów wszystkich prowincji jezuickich, nosi zazwyczaj nazwę „czarnego konklawe“. Z powodu śmierci O. Martina odbyło się niedawno takie czarne konklawe w Rzymie, z udziałem delegatów wszystkich prowincji jezuickich, wśród których znaleźli się i przedstawiciele Galicyi. Wśród kandydatów na generała był Amerykanin, O. Mejer i Włoch O. Freddi. Ale większością głosów wybrany został generałem O. Franciszek Ksawery Wernz.

Nowy naczelnik zakonu Jezusowego (oto jego portret), liczy 64 lat życia, jest z rodu Niemcem z Wirtembergii; wychował się w kolegium jezuickim w Ditton Hall w Anglii, potem był profesorem w Feldkirchen w Ziemi Przedarulańskiej, a wreszcie rektorem uniwersytetu duchownego papieskiego, t. zw. akademii gregoriańskiej w Rzymie, gdzie wykładał prawo kanoniczne (wydał też własne dzieło z tej dziedziny). Był radcą, czyli konsultorem kilku kongregacji watykańskich, jak Inkwizycji, Indeksu i Koncylium.

Opinia publiczna podejrzewa jeszcze po dziś dzień każdorazowego generała Jezuitów o wywieranie potężnego wpływu politycznego. Toteż w elekcji obecnej Niemca upatrują niektórzy niemieckie przygotowania do konklawe, lub nawet nacisk ze strony niemieckiej. Zapewne, że w głosach, jakie się w tej mierze podniosły, jest tendencyjna przesada; ale nie można się dziwić, że ten fakt, przychodząc po całym szeregu faktów, świadczących o zmianie podstaw, na jakich opierał się stosunek polityczny Kościoła do ludów chrześcijańskich za długiego pontyfikatu Leona XIII, budzi niepokój w tych, na których niekorzyść dokonywała się ta zmiana. Niektórzy tłumaczą wybór O. Wernza wdzięcznością za zmienienie artykułu 2-go ustawy z r. 1872, które z inicjatywy ks. Buelowa otworło członkom Towarzystwa Jezusowego napowrót wstęp na terytorium Niemiec. Tłumaczenie to jednak zbyt łatwe, zbijają politycy, zapewniając, że decyzja większości czarnego konklawe, jest konsekwentnym krokiem naprzód w kierunku stopniowego zrywania Kościoła z tradycją romańskich, tradycją, która panowała w katolicyzmie przez cały niemal ciąg wieków nowo-

Czarne konklawe: Nowo wybrany po śmierci O. Martina generałem Jezuitów, Niemiec, rodem z Wirtembergii, O. Franciszek Ksawery Wernz.

żytnych. Trzykrotne ostentacyjne podróże Wilhelma II do Rzymu, jego pielgrzymka do Palestyny, a wewnątrz Niemiec tendencja rządu oparcia się na centrum, usuwanie zbyt drażniących ustaw z czasów Kulturkampfu, to wszystko razem musiało wpłynąć na zastąpienie dawnej chłodnej rezerwy kurii rzymskiej wobec Niemiec, naprzód ze wewnętrzną kurtuazją, potem równoległe z postępowami antyklerykalnej polityki rządu francuskiego — istotnym zbliżeniem.

Wobec wygnania Jezuitów z Francji, a otwarcia im na nowo wstępu do Niemiec, wybór Niemca na generała Zakonu Jezusowego ma znaczenie, jakgdyby protestu przeciw rządowi francuskiemu. Katolicy korespondenci poważnych pism z Rzymu zapewniają, że nie ulega już wątpliwości, iż Watykan będzie teraz szukał poparcia w katolicyzmie niemieckim, jak o tem świadczy przedewszystkiem głośna sprawa misji kardynała Wincentego Vanutello, (podajemy dziś jego portret), na świeżo odbyty w Essen kongres katolików niemieckich.

Pojawienie się kardynała Vanutello w Essen, tłumaczyła prasa francuska jako przyznanie przez Stolicę Apostolską pierwszeństwa Niemcom, przed Francją. Z tego powodu, kardynał uważał za stosowne, jednemu z dziennikarzy paryskich oświadczyć co następuje:

„Gdy byłem w Tornai, arcybiskup koloński, z którym łączą mnie stosunki przyjaźni, poprosił mnie, bym przybył na kongres do Essen. Nie mogłem mu odmówić i pojechałem na ten kongres za pozwoleniem papieża. Zresztą Ojciec św. nie mógł mi tego zabronić. Wziąłem udział tylko w dwóch posiedzeniach tego kongresu, ale z tego wnosić jeszcze nie należy, by Pius X odwrócił się od Francji, a zwrócił ku protestantom Niemcom. Zapewne, że papież boleje nad obecnym konfliktem, ale nie przestał żywić dla Francji uczuć przyjaznych, podobnie jak ja, skutkiem swojej obecności na zjeździe katolików niemieckich, nie chciałem dać wyrazu nieprzychylności względem Francuzów“.

Oświadczenie treści powyższej ze strony kardynała Vanutello, nie osłabiło jednak tonu artykułów dziennikarskich, które głoszą stanowczo, że zbyt wiele złożyło się naraz faktów na to, by można wątpić, iż Watykan szuka poparcia wśród katolików niemieckich.

Pierwszy generał OO. Jezuitów, św. Ignacy Loyola, był, jak wiadomo, Hiszpanem, podobnie drugi z rządu Layenz i trzeci św. Franciszek Borgias.

Następca jego został Eberhard Klerurian, Belgijczyk, na propozycję Grzegorza XIII, który widział w tem rzecz ważną, aby także nie Hiszpanie stali na czele zakonu. Piątym generałem był 37-letni Klaudyusz Aqua viva, syn księcia Adrii, Włoch, szóstym Mutius Vitelleschi, również Włoch, Rzymianin, po którym nastąpili Wincenty Caraffa, Alojzy Gottifredi i Franciszek Piccolomini, wszyscy tej samej również narodowości.

Dziesiątym generałem był Goswin Hickel z Jüllich nad Renem, Niemiec, jedenastym Włoch, Genuńczyk Paweł Oliva, dwunastym znów Hiszpan, czternastym Włoch, Michał Tamburini, po nim Franciszek Retz z Pragi i trzech Włochów: Ignacy Visconti, Alojzy Centurione i Wawrzyniec

Z ulic Warszawy: Wzmocniony patrol prowadzi z Nowego Świata przez plac św. Aleksandra partyę aresztowanych podczas rewizji ulicznej.